

ZENDING EN EVANGELISATIE

Voetius en de Javaansche Kerkorde.

De dissertatie van Dr. M. Bouwman over „Voetius over het gezag der synoden" heeft begrijpelijke onrust verwekt. Van alle kanten komt men in het geweer. En het blijkt wel, dat lang niet allen het met den jeugdigen doctor eens zijn.

Het gaal er nog niet zoozeer om, of hij Voetius juist heeft begrepen en diens opvattingen ook juist heeft weergegeven. Dan ware zijn dissertatie van historische waarde geweest, en hadden wij zonder meer Voetius nog beter leeren kennen dan wij reeds doen. Bovendien, Voetius is niet einde van alle tegenspreken; wij behoeven toch waarlijk niet in alles het met dezen man eens te zijn; de kennis van het kerkrecht heeft toch niet stilgestaan sinds Voetius' dood?

Maar de zaak is, dat de meening, gelijk die aan Voetius door Dr. Bouwman wordt toegeschreven, door Dr. Bouwman zelf wordt aanvaard en met vuur wordt verdedigd.

Ook de zending is in deze kwestie betrokken. Want de 15e stelling luidt: „De Kerkenordening van de Christengemeenten op Midden-Java ten Zuiden, vastgesteld door de synode gehouden te Djocja in '32, bevat te veel Independentistische elementen, dan dat zij als een voor deze kerken geschikte kerkenordening kan gehandhaafd blijven".

En het is te verstaan, dat Ds W. Breukelaar, onze zendingsman bij uitnemendheid, deze stelling van Dr. Bouwman eens onder de loupe heeft genomen. Hij was er erg van geschrokken! Natuurlijk kan hij voor die kerkorde niet verantwoordelijk worden gesteld. Maar dat hij er geheel los van staat is moeilijk aan te nemen.

Zoover wij weten heeft hij echter die kerkorde niet van verkeerde opvattingen beschuldigd. Hoevel, nu heeft hij verklaard in het Noord-Hollandsch Kerkblad, dat hij bij verschillende bepalingen een vraagteken heeft gezet.

Dit alles heeft Dr. Bouwman nu er toe gebracht, om in de Macedoniër een artikel te schrijven onder den titel: „Dient de Kerkenordening der Christengemeenten op Midden-Java ten Zuiden gewijzigd te worden?"

En wij kunnen, gezien het bovenstaande, wel dadelijk weten, dat hij die vraag beslist bevestigend beantwoordt.

Independentistisch!

Voor dit kwaad zijn wij heel bang. En onze verschillende professoren in het kerkrecht hebben legen deze dwaling steeds met kracht gewaarschuwd. Zou nu dit kwaad bij den opbouw der Javaansche kerken mee als grondslag zijn gebruikt? Het is om te huiveren!

En het is niet te verwonderen, dat Ds Breukelaar spreekt van „een nogal ernstige aanklacht tegen een scherp aanval op de Javaansche Kerkenordening".

Dr. Bouwman vestigt er de aandacht op, dat vanzelfsprekend die Javaansche kerkorde in zeer veel overeenstemt met de onze. Dit ligt, gezien het feit, dat die Javaansche kerken mogen worden beschouwd als een vrucht van den zendingsarbeid onzer kerken op Java, voor de hand.

Maar er zijn verschillen tusschen deze beide kerkorden, die niet alleen verklaard kunnen worden uit het verschil van Moederkerk en Zendingskerk. En deze verschillen doen in menig opzicht denken aan het kwaad van het Independentisme. Zelfs liggen deze verschilpunten in belangrijke hoofdzaken, zoo zegt de klager.

In zijn genoemd artikel noemt hij eerst de voornaamste dezer „afwijkingen" op.

De Dordtsche kerkorde sprak in artt. 41 en 47 van afgevaardigden naar classe en synode als Dienaars en als Ouderlingen; juist het noemen van de ambten doet volgens Dr. Bouwman het ambtelijk karakter van de classen en synoden uitkomen; omdat ambtsdragers worden afgevaardigd komt op de meerdere vergadering een samenbrenging van alle ambtelijke macht dezer afgevaardigden.

In de Javaansche Kerkenordening wordt echter in de artikelen 14, 19 en 22 van het ambt der afgevaardigden geen melding gemaakt. Over het ambtelijk karakter der meerdere vergaderingen wordt gezweigd. Classe en synode bestaan slechts uit afgevaardigden der kerken, zonder meer.

Nu is dit, waarop Dr. Bouwman de aandacht vestigt, ons sinds lang bekend. Wij beschouwden het echter zoo, dat volgens art. 14 de classe gevormd wordt door afgevaardigden van den kerkeraad, en de leden van den kerkeraad zijn toch de dienaren en de ouderlingen. En de afgevaardigden naar de synode zijn uit de classen genomen, die toch uit dienaren en ouderlingen bestaan. Dus het spreekt vanzelf, dat wij op classe en synode met ambtsdragers hebben te doen, en dus hierin het ambtelijk karakter dier vergaderingen uitkomt.

Maar Dr. Bouwman meent, dat de formuleering met opzet zoo geschied is, om hen in het gevel te komen, die het ambtelijk karakter der meerdere vergaderingen loochenen; deze bestaan toch slechts

uit afgevaardigden. Daarom zou dan ook het slot van art. 22 luiden: „(classis en synode) kunnen slechts genoemd worden samenkomsten van de vertegenwoordigers der gemeenten om de belangen te bespreken".

In zijn dissertatie heeft echter Dr. Bouwman bevestigd volgens de meening van Voetius, dat er principiële overeenstemming is tusschen kerkeraad en meerdere vergaderingen.

Nog een bezwaar noemt de schrijver, en wel tegen art. 26, waarin alleen de kerken, die vertegenwoordigd waren op de meerdere vergadering, verplicht zijn zich aan de genomen besluiten te houden. Wanneer dus gevreesd wordt, dat b.v. de classe een besluit zal nemen, waar men het niet mee eens is, dan zende men geen afgevaardigden en behoeft men dus niet aan het opvolgen van het besluit mee te doen.

Inderdaad, als dit de bedoeling is van art. 26, dan dient het te worden gewijzigd. Maar wij betwijfelen, of het alzo opgevat is. Echter, de formuleering is dan onduidelijk.

En als derde bezwaar zegt de schrijver: „Van een eigenlijk gezegd tuchtrecht der meerdere vergaderingen over ambtsdragers gewaagd dus de kerkenordening van Djocja niet". Zoo acht hij dan ook art. 61 der genoemde kerkorde afwijkende van art. 79 der onze. Dr. Bouwman laat deze zijn meening rusten op het spreken van advies in art. 61, terwijl art. 79 van onze kerkorde met evenzoveel woorden het tuchtrecht over ambtsdragers aan de meerdere vergaderingen toekent.

Late de formuleering zwakker zijn, maar is ons niet steeds geleerd, dat het advies van een meerdere vergadering bindend is? Dan zou het toch op hetzelfde neerkomen in de praktijk.

In het tweede deel van zijn artikel gaat hij nu na „hoe wij over deze afwijkingen der Javaansche Kerkenordening hebben te oordeelen".

Wij zeiden het reeds: zij zijn van independentistischen aard.

Art. 22 ontkent in zijn redactie de regeermacht der classen en synoden.

Art. 26 „maakt voorts alle gezagsoefening der classis over de plaatselijke kerk in geval van hooger beroep of wanbestuur illusoir".

Art. 61 weert van geen tuchtrecht der meerdere vergaderingen, want de meerdere vergadering adviseert slechts.

En art. 68 „kent aan de synoden de bevoegdheid toe, om een onwillige en weerbarstige gemeente van het kerkverband uit te sluiten, het uiterste tuchtmiddel, dat ook de Independenten bereid bleken aan de synoden toe te kennen".

Zijn oordeel verzacht Dr. Bouwman straks als hij schrijft: „In ieder geval kunnen art. 61 en 68 zeer licht de gedachte post doen vallen, dat de meerdere vergaderingen niet het recht hebben, om het initiatief te nemen tot de censuur van ambtsdragers, die zich aan wanbestuur schuldig maken."

De aanval, indien wij dit woord mogen gebruiken, van Dr. Bouwman op de Javaansche Kerkenordening valt ons nogal mee. Maar omdat de formuleering soms inderdaad wat te wenschen overlaat, achten wij het met hem gewenscht, dat zij eens op de helling komt. Ook onze kerken hebben in de laatste 30 jaren meerdere veranderingen, d.w.z. verbeteringen in haar Kerkenordening aangebracht; waarom zouden de Javaansche kerken dit niet met de hunne doen?

Dat zij met de missionaire dienaren overleg zullen plegen, is te verwachten.

Eerst zal echter uitgemaakt moeten worden, of elk bezwaar van Dr. Bouwman inderdaad het kwaad van Independentisme heeft te voorschijn gebracht. Blijkt dit zoo te zijn, dan wijzige men. Want onze kerken, en ook de Javaansche kerken, willen noch van hierarchie noch van Independentisme weten.

J. D. W.

OVERSCHOUWING

Nationaal-socialisme.

„De Waarheidsvriend" schrijft:

In het „Algemeen Weekblad voor Christendom en Cultuur" zagen we afgedrukt een gedeelte van een strooibiljet of vlugschrift, dat in Rijnland door de Belijdeniskerk verspreid wordt. Daarin wordt op de meest eenvoudige wijze naast elkaar gezet wat de z.g.n. Deutsche Christenen en de Kerk van Christus belijdt te gelooven. En dan is het vreesselijk, te lezen hoe brutaal men durft te loochenen wat God in Zijn Woord geopenbaard heeft en de Kerk van Christus alle eeuwen door geloofd en beleden heeft. Het Christendom wordt dan zelfs genoemd een vergiftiging van het volk met „lijkgift".

Leest eens, hoe de dingen gezegd worden door de Deutsche Christenen:

1. Christus is niet Gods Zoon in strak Bijbelschen zin; in hem heeft God zich op dezelfde wijze geopenbaard als in Adolf Hitler. (Aldus D. Engelke, Rijksvicar.)

De Christelijke Kerk belijdt: „Ik geloof in Jezus Christus, Gods ééniggeboren Zoon, onze Heere".

2. Het Christendom belijdt: „Zie het Lam Gods, dat de zonden der wereld wegneemt" (Joh. 1:29).

De Deutsche Christenen zeggen: „Met een „lamme-

tjes"-Christendom hebben wij thans niets meer te maken". (Thüringer Kerkblad, 1936, no. 145, blz. 82).

3. In de plaats van het lichaam der Kerk treedt het lichaam der Duitschers, dat in den Staat zijn symbool vindt. (Leutheuser.)

In Gods Woord lezen we: „Geef den keizer wat des keizers is en Gode wat Gods is". (Matth. 22:21.)

4. Dezelfde man als hierboven (Leutheuser) zegt: „Gods rijk en het Deutsche Rijk hebben een verbond gesloten".

Het Woord zegt: „Mijn rijk is niet van deze wereld". (Joh. 18:36.)

5. Prof. Fascher van Jena zegt: „De meening, dat het Nieuwe Testament de volstrekte openbaring Gods bevat, is vals en een leeken-oordeel".

Gods Woord zegt: „Ik ben de Weg, de Waarheid en het Leven".

6. Ds Schneiders, van Stuttgart, zegt: „Wij moeten gedoopt worden in de gemeenschap des volks, gedoopt in de wereldbeschouwing des Führers".

Leg daarnaast nu eens wat Gods Woord zegt: „Weet ge niet, dat zooveel wij in Jezus Christus gedoopt zijn, wij in Zijn dood gedoopt zijn". (Rom. 6:3.)

7. Dezelfde Ds Schneiders zegt de volgende vreeselijke dingen: „De wijn is het teken van het eeuwig in ons stroomende bloed, het brood de vrucht van Duitschen bodem. Uit Bloed en Bodem wordt de Volksgemeenschap gebouwd, die in het Avondmaal wijding ontvangt. Is zulk een heilig maal (het één-schotel-maal!) niet veel wonderlijker als dat wij door de schuld van de scheeve ontwikkeling der Kerk nu nog een middeleeuwsch mirakel zouden hebben?"

In Gods Woord lezen we: „Neemt en eet, dat is het lichaam van onzen Heere Jezus Christus, Die Zich overgaf in den dood. Neemt en drinkt, dat is het bloed van onzen Heere Jezus Christus, het bloed des Nieuwen Testaments, dat voor onze zonden vergoten is". Amen.

8. En als slot wordt dit verschrikkelijke, beledigende woord, geciteerd, dat Kirchenrat Lehmann van Thüringen heeft gezegd: „Of het Christendom nog onder den naam „Christendom" bestaanbaar is, dat hangt daarvan af, of het gelukt het los te maken van dat, wat zich thans als Christendom aandient. Het herboren leven der natie moet voor verpesting met lijkgift bewaard blijven".

En dan heeft de heer Ds van Duyl, hoewel de N.S.B. verlatende (na eerst een massa kwaad te hebben aangesticht), het nog noodig gevonden, bij zijn heengaan te verzekeren, dat hij den beginselen der N.S.B. nog steeds toegedaan was...

„Veronderstelde wedergeboorte".

In „De Waarheidsvriend" schrijft Ds G. Woelderink:

Wormser is in de vorige eeuw één der eersten en voornaamsten geweest, die weer gewozen hebben op den diepen zin van den doop en op de groote betekenis van de rechte doopsbeschouwing voor den opbouw van het kerkelijke leven, en hij deed het op onovertrefbare wijze, zoodat de lof, die Groen van Prinsterer hem in de inleiding toebrengt, niet misplaatst is.

Na hem komt Dr. Kuyper, en hij is het, die in zijn ijver om den doop weer zijn vollen zin terug te geven, tevens teruggaat tot de opvatting van een groot deel der vaders, n.l. dat de doop in dien zin de wedergeboorte verzegelt, dat als regel genomen de wedergeboorte geacht kan worden aan den doop vooraf te zijn gegaan.

Voor een groot deel van kerkelijk Nederland was deze leer zoo vreemd, dat men er van opschrok en Dr. Kuyper een oogenblik van bedrog verdacht, toen hij beweerde, dat deze leer geen vinding van hem was, maar reeds door de vaders was verdedigd. Men stelde zich zoo vast voor, dat de algemeen geijkte voorstelling die van de vaders was, dat men de leer van Dr. Kuyper voor een van de grootste ketterijen hield. Het Hervormde kerkvolk stelde zich in zijn geheel te weer en het deed zulks te gewillig, wijl deze leer, die de geijkte doopsopvatting aangreep, voorgestaan werd door hem, die het hoofd van de doeleantie kon worden genoemd.

Dr. Kuyper is hierdoor gedrongen geworden tot een nader beroep op die vaders, die de wedergeboorte der te doopen kinderen geleerd hadden om in dit stuk des te sterker te staan tegenover zijn bestrijders. Zijn leerling G. Kramer, doctorandus in de Godgeleerdheid aan de Vrije Universiteit, wakte hij op een onderzoek in te stellen naar wat de vaders in dit stuk geleerd hebben. Het resultaat daarvan verscheen in het bekende werk van dezen: „Het verband van doop en wedergeboorte", een brede dogmenhistorische studie, na den dood van Kramer verschenen, wijl hij vóór zijn promotie uit het leven werd weggerukt. In de inleiding schrijft Dr. Kuyper aangaande de bevestiging tot deze studie het volgende:

„De sacramentskwestie was ook nu weer in den boezem der Gereformeerde Kerken hier te lande op den voorgrond getreden en had allengs vastere vorm aangenomen in de tegenstelling van tweeërlei overtuiging aangaande den kinderdoop. In verreweg den breedsten kring bracht men den kinderdoop schier uitsluitend in verband met zekere, niet nader gedefinieerde Verbondsheiligheid; maar in kleiner kring won allengs de overtuiging veld, dat men bij deze uitwendige opvatting niet wel kon blijven staan zonder het mysterie in het Sacrament gevaar te doen loopen".

Dat Dr. Kuyper hoogelijk is ingenomen met deze studie, is te verstaan, want de leerling blijkt geheel eensgezind te zijn met den meester. Wie echter thans na veertig jaren dit werk ter hand neemt, ontkomt niet aan den indruk, ook bij erkenning van de bizon-dere kwaliteiten, die dit boek bezit, dat dit werk als wetenschappelijk werk toch een groote fout aankleeft, insoverre het namelijk te zeer een tendenzwerk is, dat van de vooropgezette bedoeling uitgaat om de bedoelde leer bij de meeste vaders terug te vinden. Met eenige voorzichtigheid moet daarom dit werk ter hand worden genomen. Prof. Bavinck zegt in zijn